

בהיותה מרגשת את יושר מהלכה וטובו. והתפלה, בהיותה הפרי המובחר של הזמן (ע' כוזרי מאמר ג' סי' ד') וההשלמה הנפשית הפנימית היא תכלית לה, ראוי שתתגלה בעונג החיים הפנימיים השלמים, בשמחה של מצוה.

”ת”ר המתפלל צריך שיכוין את לבו לשמים. אבא שאול אומר סימן לדבר תכין לבם תקשיב אזנך” (שם). יש כונה פרטית, שהיא כונת פירוש המלות והענינים, ויש כונה כללית, שהיא כונת הלב בגדולת השי”ת ורוממות הנפש הראויה לה ע”י האורה באור ד’, ששעת התפלה מסוגלת אליה. זהו שלמדנו כאן, שלבד כונת המלות והענינים בפרטיות צריך לכוין לבו לשמים ברוממות השי”ת. לפי מה שתוכל נפשו שאת, וע”י זכרון השי”ת וגדולתו תתרומם הנפש לשלמות תכלית התפלה, וממילא היא סגולה להתקבלות התפלה. ועל זה אמר אבא שאול סימן לדבר תכין לבם, שע”י זכרון השי”ת מתכוונן לבם לצדק ולמישרים, וכדברי רבנו יונה בשערי-תשובה (שער ב' סי' א', שער ג' סכ”ו) על פסוק ”בד' יצדקו ויתהללו כל זרע ישראל”, שזכרון השי”ת מביא שזרע ישראל יהיו צדיקים ומהוללים, כי ע”י זכרון השי”ת מתרוממת נפשם לכל מדה טובה ולכל כשרון מעשה וחכמת לב. וכן השי”ת הוא המכין לבם, במה שמתרומם לבם לגדולות ע”י זכרון השי”ת ועוזו, ועי”ז תקשיב אזנך, והוא סימן לדבר שמלבד הכונה הפרטית, שהיא ודאי עיקרית, צריכה ודאי כונה כללית, שהיא מצוינת בשם ”יכוין לבו לשמים”, והיא מועלת להתקבלות התפלה.

יב

”ת”ר סומא ומי שאינו יכול לכוין את הרוחות יכוין את לבו לאביו שבשמים” (שם ל.). הכונה התכליתית היא כונת הלב לאביו שבשמים, לקרבתו ורצונו. אמנם רבו מאד הדרכים הארוכים, שצריכים להיות בתור הקדמות שמביאות להשלים חפץ אבינו שבשמים, והשלמות האמתית היא בהיות האדם מכוין את התכלית בלבבו ומרחיב דעותיו ופעולותיו בכל האמצעים הגדולים והרבים. על זה מורה כוון הרוחות לצד א”י וביהמ”ק, שההרגשות הלאומיות שבישראל בעצמן מכשירות את הלב לעבודת ד’ ומרוממות את הדעת גם להכיר ערך מצותיה של תורה ולעשותן מאהבה. אבל מי שלא יוכל להקיף כל מהלך השלמות הזה, ובהאריך עליו הדרך ישאר באמצעה, ויאמר בדעתו כי הלאומיות שהוא תופס בישראל היא קץ כל החזון הרוחני הקדוש, והיא אינה כי אם הדרכה המגיעה לתכליתה בהשמרה ע”פ כל דרכי החיים הגדולים של תורת ד’ נאמנה, צריך הוא להתאמץ שלא יאבד את עיקר התכלית, ויכוין את לבו לאביו שבשמים, שבכונת הנקודה התכליתית יכונו כל הדרכים המביאים אלי’ בחסד ד’.